

лежатимуть індивідуальний підхід, підтримка мотивації та оцінка результатів навчання на рівні широти кругозору студента, освоєння ним методів аналізу та синтезу, здатності до системного мислення, а не натренованості у проходженні однотипних тестів.

Список використаних джерел

1 Kevin Martin Top 5 EdTech trends for 2023

URL: <https://www.cambridge.org/elt/blog/2023/02/02/top-5-edtech-trends-for-2023/>

2 Global Industry Revenue Estimation and Demand Forecast to 2030

URL: <https://www.psmarketresearch.com/market-analysis/metallocene-polyethylene-market-report>

3 Top French university bans use of ChatGPT to prevent plagiarism URL:

<https://www.reuters.com/technology/french-university-bans-use-chatgpt-plagiarism-2023-01-27/>

4 UNESCO unveils new AI roadmap for classrooms URL:

<https://news.un.org/en/story/2023/05/1137117>

БЛИЗНЮК Л.М., к.філол.н., доцент

Український державний університет залізничного транспорту

м. Харків, Україна

ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНІ ОСНОВИ МОВИ І МИСЛЕННЯ

Свідомість – це найвища функція мозку, властива лише людині, яка пов'язана з мовленням та перебуває в узагальненому та цілеспрямованому відображенні дійсності, у мисленнєвому регулюванні та самоконтролі поведінки людини.

Мова уособлює систему знаків і при цьому є засобом пізнання та спілкування людей. Без мови неможливо уявити пізнавальну діяльність особистості. Цей процес нерозривно пов'язаний з мисленням, оскільки думки людини завжди мають мовну форму, навіть коли люди думають «про себе». Отже, тільки в мові думка отримує своє реальне існування. При цьому мислення активно відображає об'єктивний світ у різноманітних теоріях, у вирішенні певних задач, узагальнено та опосередковано пізнаючи навколишні реалії.

Вільгельм фон Гумбольдт вважав взаємозв'язок між мовою та мисленням настільки тісним, що ототожнював ці два поняття. Мову, мислення та духовний світ людини він вважав виявленнями однієї й тієї ж сутності [1, с.308]. Ототожнюють мову і мислення багато інших лінгвістів. Зокрема, американський дослідник Л. Блумфілд вважав, що «...мислення є говоріння із самим собою...» [4, с.290].

Розглядаючи як одне ціле, але при цьому дещо розмежовуючи мову і мислення, Ф. де Соссюр пропонував декілька порівнянь. Мову, на його думку, порівняти з аркушем паперу: думка – це його лицьова сторона, а звук (матеріальне вираження думки) – зворотня. Не можна розрізати лицьову сторону, не розрізавши зворотню, тому що неможливо у мові відокремити ані звук від думки, ані думку від звука [5, с.427]. Ф. де Соссюр припускав можливість розмежування мови і мислення, але тільки теоретично, тому що насправді вони є єдині.

Таким чином, щодо зв'язків мови і мислення зараз виокремились дві основні точки зору:

- думка здорового глузду, за якою мова є певною оболонкою готової думки, спосіб її передавання, але не засіб формування думки. На користь цього можна навести такі аргументи: по-перше, обсяг мислення є значно суттєвішим, ніж та частина, яка висловлюється людиною і бувають ситуації, коли люди «про себе» щось розуміють, але їм складно це вимовити; і, по-друге, глухонімі люди не відстають у своєму розвитку, замінюючи звукове мовлення мовою жестів;

- мова і мислення перебувають у тісному взаємозв'язку, але при цьому не є тотожними, оскільки мова здійснює по відношенню до свідомості «гарматну функцію», тобто є засобом формування думки. Отже, спочатку мова здійснює комунікативну функцію, а потім – пізнавальну, для якої не потрібні особливі та складні мовленнєві форми.

З фізіологічної точки зору нерозривний зв'язок мислення, органів мовлення та слухового апарату пояснюється первинним та, зрештою, досі не улаштуванням природи людини. При цьому знов можна згадати слова В. Гумбольдта: «Мова є обов'язковою передумовою мислення... Звукова форма є вираженням, яке мова створює для мислення» [1, с.315].

Таким чином, мова і мислення як соціальні явища зумовлюють одне одного: поза мисленням діяльність людини є безцільною та безглуздою. Мова являє собою організовану структуру символів, у якій діють свої правила та закони. Мова і мислення нерозривно пов'язані як види суспільної діяльності. Мова утворює єдність з мисленням, тому що без мислення не може бути мови, отже і мислення без мови не є можливим. Однак при цьому слід пам'ятати, що мислення може бути як вербальним, так і невербальним (наочно-образним).

Завдяки мовленню люди спілкуються, передають свої думки, почуття, знання, висловлюють почуття та бажання. Таким чином, мислення не може відбуватися без мовного матеріалу [2, с.190].

У процесі вивчення мови, людина налаштовує свій мозок, тренує пам'ять та стимулює власну логіку, особливо, коли йдеться про вивчення мови іноземної. Якщо вивчення іноземної мови для її «не носія» викликає труднощі, то у мозку

формується ті нейтронні зв'язки, які відповідають за аналітичне мислення, за розрізнення певних складних синтаксичних структур. Наприклад, лінгвістичні дослідження довели, що коли мова наділена благозвучністю або ж її граматичні правила чітко впорядковані та достеменно сформовані, то такими ж рисами характеру можуть бути наділені носії цих мов. Під час одного експерименту вчені досліджували нейронні зв'язки, що об'єднують мовні центри носіїв арабської та німецької мов. Ці мови кардинально відрізняються. МРТ мозку арабськомовних добровольців показала більш міцний зв'язок між лівою та правою півкулями мозку, а в німецькомовних – в мовному секторі лівої півкулі. Це доводить, що мозок є пластичним. Тобто, при вивченні іноземної мови відповідні структури мозку, які відповідають за світосприйняття, змінюються, а, отже, наш мозок адаптується до когнітивних вимог. [4; с.37].

Список використаних джерел

1. Гумбольдт В. Язык и философия культуры. М: Прогресс, 1985. 451 с.
2. Кісь Р. Мова, думка і культурна реальність (від О.Потебні до гіпотезимовного релятивізму). Львів: Літопис, 2002. 304 с.
3. НейроІмідж. Том 270. 15 квітня 2023 р. С. 27-40
4. Bloomfield L. Introduction to the Study of Language. New York:Holt and Co., 1914—P.276-380
5. Saussure F. de. Cours de lin-guistiquegenerate. Edition critique par R. Engler. Wiesbaden, 1967-1968. P. 427-429.

БЛИЗНЮК Л.М., к.філол.н., доцент

МИХАЙЛОВА Є., здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Український державний університет залізничного транспорту

м. Харків, Україна

НЕОГУМБОЛЬДТІАНСТВО У ВИЗНАЧЕННІ МОВНОЇ КАРТИНИ СВІТУ

Термін «неогумбольдтіанство» використовується у лінгвістиці та визначає прагнення вивчати мову в тісному зв'язку з культурою її носіїв. Таку назву цей напрям отримав у зв'язку з тим, що вперше проблема «мова і народ» на широкій науковій основі була поставлена В. Гумбольдтом.

На думку Гумбольдта, у мові закладено певне світобачення, яке відображає духовний світ народу – носія мови. Мова знаходиться між людиною й зовнішнім світом, і людина бачить світ таким, яким він зафіксований у рідній мові: «Людина оточує себе світом звуків, щоб сприйняти й засвоїти світ предметів [1, с. 115]. Оскільки сприйняття й діяльність людини залежать від її уявлень, то її